

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

Ревизијата на успешност е спроведена со цел да се даде оценка за ефикасноста и ефективноста на воспоставениот систем на јавна внатрешна финансиска контрола и внатрешната ревизија.

Поглавјето Ревизорски наоди ги содржи ревизорските прашања и одговорите на поставените цели на ревизијата утврдени во проблематичните подрачја, утврдените состојби како и препораки кои ревизијата ги дава со цел да се отстранат причините за констатираните неправилности и состојби.

Со ревизијата на успешност констатиравме ризични области кон кои ја насочивме ревизијата со цел да дадеме одговор на поставените ревизорски прашања кои се однесуваат на овој процес. Основната ревизорска цел на оваа ревизија е поставена во следното прашање:

- Дали се преземени потребните активности за воспоставување и обезбедување на ефикасност и ефективност на системот на финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија.

Со анализата на законската регулатива и подзаконските акти и извршената ревизија кај субјектот, произлегоа неколку значајни подрачја во делот на функционирањето на овој систем кои беа предмет на подетално анализирање:

1. Правната рамка и стратешките документи
2. Финансиско управување и контрола, и тоа:
 - 2.1. Оценка на основните компоненти,
 - 2.2. Функционирање на процесите: утврдување на ефективноста на системот на интерни контроли при спроведувањето на набавките и плаќањата и заштита на средствата и обврските (инвентарисување на средствата и обврските).
3. Внатрешна ревизија.

Како резултат на извршената ревизија на успешност за добивање одговор на поставената цел, констатиравме одредени состојби и слабости во горенаведените ризични области.

1. Правната рамка и стратешките документи

Во рамките на ризичната област која ги третира прашањата од областа на правната рамка и стратешките документи се фокусиравме на прашањата поврзани со стратегиите, законите и актите од областа, евентуалните слабости, недоречености и потенцијални ризици кои може да имаат влијание на воспоставувањето и функционирањето на финансиското управување и контрола во Институт за стандардизација, при што ревизијата ги констатира следниве состојби:

- Институтот за стандардизација работите од својата надлежност ги врши согласно Законот за стандардизација со кој се уредуваат целите и принципите на македонската национална стандардизација како и

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор 11

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

подготовката, усвојувањето и објавувањето на македонските национални стандарди и нивната примена.

- За постигнувањето на квалитетен систем за стандардизација, Институтот има донесено **Стратегија за стандардизација за 2012 - 2014 година**. Стратегијата ги содржи стратешките цели на Институтот, активностите за нивна реализација, резултатот од претходните достигнувања како и улогата на Институтот во примената на европското законодавство во однос на слободното движење на стоките. Утврдените цели и активности во стратегијата се усогласени со активностите предвидени со Националната програма за усвојување на правото на Европска Унија.
- **Програмата за работа на Институтот за стандардизација за 2013 година** содржи институционална структура, стратешки активности, начинот на финансирањето и програмските цели на Институтот. Со цел одржување на квалитетен систем за стандардизација во согласност со европската регулатива како и актите кои произлегуваат од европските и меѓународните тела за стандардизација, Институтот има предвидено поединечни активности и планови за реализација на истите во рамките на утврдените програмски цели.
- Изготвен е **Извештај за работата на Институтот за стандардизација за 2013 година** во кој се содржани резултатите од реализираните активности на неговите органи, како и реализираните програмски цели предвидени со Програмата за работа на Институтот. Извештајот содржи показатели за национални, европски, меѓународни и други стандарди усвоени како македонски стандарди, како и преглед на усвоени нови директиви на Европската Унија.
- Институтот за стандардизација има донесено **правилник за организација на работењето и правилник за систематизација на работните места**, детално образложено во точката 2.1.1.
- Поради отсуство на **Стратегија за управување со ризици**, во текот на ревизијата донесена е одлука за формирање на работна група за изработка на истата, со чие донесување и имплементација, ризикот од појава на отстапувања во остварувањето на планираните цели, ќе се сведе на минимално ниво, детално образложено во точката 2.1.2.

И покрај донесените стратешки документи, кои поблиску го уредуваат целокупното работење на Институтот и претставуваат солидна основа за понатамошно преземање активности за донесување и имплементација на сите подзаконски акти за ефикасно и ефективно надградување на системот на финансиското управување и контрола, потребно е да продолжат отпочнатите активности за изработка, донесување и имплементација на Стратегија за управување со ризици, во насока на реализација на целите на Институтот.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор 12

2. Финансиско управување и контрола

2.1. Оценка на основните компоненти

Во рамките на ризичната област која третира прашања од **финансиското управување и контрола**, ревизијата имаше за цел да даде одговор на повеќе ревизорски прашања поврзани со компонентите:

- 2.1.1. Контролна средина,
- 2.1.2. Управување со ризиците,
- 2.1.3. Контроли,
- 2.1.4. Информации и комуникации,
- 2.1.5. Мониторинг.

Во функција на градење на одговори зад секое од поставените прашања, утврдени се следните состојби и дадени се образложенија:

2.1.1. Контролна средина

Контролната средина, го опфаќа личниот и професионалниот интегритет на раководителите и вработените во субјектот, начинот на размислување и стил на работење на раководителите, организационата структура која обезбедува поделба на одговорностите, хиерархија и јасни правила, права, обврски и нивоа на известување, политики и практики на управување со човечки ресурси и компетентност на вработените.

Согласно Стандардите за внатрешна контрола во јавниот сектор и одредбите од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, раководителот на субјектот има обврска да воспостави контролно опкружување во функција на воспоставување ефикасен и ефективен систем на финансиско управување и контрола, а со цел постигнување на основните цели на субјектот.

Со извршената ревизија на интерните акти, пропишаната организациона структура, описот на работните места, дадените задачи и очекуваните резултати, политики на вработување, обуки и едукација, обезбедување на сертификат за системот за управување со квалитет, ги констатиравме следните состојби:

- Донесени се **Правилник за организација и работа** и **Правилник за систематизација на работните места на Институтот за стандардизација**. Со Правилникот за организација се уредува внатрешната организација, делокругот на работа на организационите облици на Институтот, додека во Правилникот за систематизација се утврдува вкупниот број, распоред и опис на работните задачи по работни места. Од страна на раководството правилниците редовно се ажурираат согласно организационите промени, имено до денот на ревизијата направени се повеќе од четири односно седум измени и дополнувања на

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

истите. Правилниците за организација и систематизација на работните места се достапни до сите вработени преку апликацијата Dataserver .

- Со актите за организација/систематизација формиран е Сектор за општи и правни работи во чиј состав се одделението за правни работи и одделението за општи работи. Одделението за општи работи е надлежно за работите од областа на финансиското управување и контрола, при што раководителот на одделението за својата работа не одговара директно пред директорот на Институтот. Ваквата состојба не е во согласност со член 9 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, каде е уредено дека раководителот на субјектот основа посебна организациона единица за финансиски прашања, а нејзиниот раководител директно одговара на раководителот на субјектот.

Во текот на ревизијата од страна на директорот преземени се активности за измени и дополнувања на актите за организација/систематизација во кои ќе се предвиди формирање на единица за финансиски прашања чиј раководител директно ќе одговара на раководителот на субјектот со што ќе се овозможи непречено функционирање, следење и развој на финансиското управување и контрола.

- Согласно член 12 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, раководителот на единицата за финансиски прашања треба да изработи **План за воспоставување и развој на финансиското управување и контрола и методологија за спроведување на планот**, одобрени од директорот на Институтот, кој ќе содржи активностите потребни за спроведување на системот за финансиско управување и контрола, рокови за спроведување на поединечните активности како и одговорни лица по поодделни активности. Институтот не ги има донесено погоре наведените акти, поради што во текот на ревизијата, директорот донесе **Одлука за формирање на работна група број 02-591/1 од 04.06.2014 година** за нивно изготвување, со рок од 6 месеци.
- Вработените во Институт како јавни службеници обврзани се да го почитуваат **Етичкиот кодекс за јавните службеници** донесен од страна на министерот за информатичко општество и администрација. Со кодексот се уредува начинот на однесување и работење на јавните службеници и за секоја повреда на професионалната етика односно непочитување на одредбите од кодексот предвидени се дисциплински мерки.
- Во насока на обезбедување и поддршка на барањето на компетентност и квалификација на вработените за унапредување на севкупното работење на Институтот, раководителот на субјектот има донесено **Процедура за обука на вработените во ИСРМ**. Исто така преземени се активности во насока на постојано **надградување и обучување** на вработените преку работилници, семинари и обуки во земјата и во странство. Спроведените

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

обуки се наведени во годишниот извештај за работењето на Институтот за 2013 година.

- Управувањето со човечки ресурси има суштинска улога во поттикнувањето на етичкото опкружување во институцијата. Со примена на **Процедурата за управување со ресурси, Процедура за вработување** и одредбите од **Законот за јавни службеници**, во делот на вработување, оценување, обучување, унапредување и наградување, воспоставени се политики кои помагаат при остварувањето на етичкото управување со човечките ресурси.
- Согласно барањата на меѓународниот стандард **ISO 9001:2008**, во 2012 година Институтот за стандардизација обезбедил сертификат со кој се потврдува дека субјектот го применува системот за управување со квалитет. Согласно стандардот, Институтот има донесено вкупно 85 акти, од кои најголемиот дел се однесуваат на работните процеси од неговата надлежност.

И покрај тоа што, Институтот има донесено правилници за организација и систематизација, процедура за управување со ресурси, врши постојано надградување и обучување на вработените и поседува сертификат за управување со квалитет, констатиравме дека потребно е подобрување на контролната средина како компонента на финансиското управување и контрола со преземање на мерки за измена и дополнување на правилникот за организација на работењето и правилникот за систематизација на работните места во делот на поставеноста на единицата за финансиски прашања, како и целосно спроведување на започнатите активности за изработка на план за воспоставување и развој на финансиското управување и контрола и методологијата за спроведување на истиот.

2.1.2. Управување со ризиците

Управувањето со ризиците опфаќа утврдување, проценка и следење на ризиците, како и преземање на потребни мерки за намалување на можноста за појава на настани или состојби кои може негативно да влијаат врз постигнувањето на целите на субјектот. Согласно Стандардите за внатрешна контрола во јавниот сектор и одредбите од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, раководителот на субјектот има обврска да донесе стратегија за управување со ризикот, која се ажурира на секои три години и во случаите кога ризикот значително се менува, додека контролите кои се однесуваат на минимизирање на ризикот треба да бидат анализирани и ажурирани најмалку еднаш годишно.

Анализа на ризиците, изготвување на Стратегија за управување со ризикот, со која се утврдува политиката за управување со ризиците, може да влијае на зголемување на ефикасноста и ефективноста при извршување на активностите односно остварувањето на целите во субјектот.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор 15

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

Од извршениот увид во доставената документација, извршените анализи и интервјуа со одговорните лица, ревизијата ги утврди следните состојби:

- Институтот има изготвено **Стратегија за стандардизација 2012 - 2014 година**, каде се утврдени стратешките цели на Институтот и активностите за нивна реализација, резултатот од претходните достигнувања како и улогата на Институтот во примената на европското законодавство во однос на слободното движење на стоките. Значаен дел од стратешките цели и планираните активности се однесуваат на воспоставување, зајакнување и промоција на стандардите, усвојување на европските и меѓународните стандарди, издавање и дистрибуција на стандардите, претставување на националните интереси од областа на стандардизација на меѓународно и европско ниво, соработка со државните органи со цел воведување на стандардизацијата, организирање на семинари и обуки во областа на стандардизацијата како и соработка со други тела за стандардизација на меѓународно и билатерално ниво.
- Во насока на пренесување на ризиците на друг правен субјект, одговорното лице на субјектот има преземено активности, односно во мај 2014 година потпишана е Полиса за осигурување на градежниот објект, опремата и инвентарот од пожар и други опасности.
- Институтот нема изготвено **стратегија за управување со ризикот**, со која ќе се утврди политиката за управување со ризици со која раководството јасно ќе го поддржи процесот за управување со ризици и ќе се определи улогата и одговорноста на сите вработени во утврдувањето и управувањето со ризиците во работењето.
Во текот на ревизијата донесена е Одлука за формирање на работна група број 02-591/1 од 04.06.2014 година за изработка на истата, со чие донесување и имплементација, ризикот за појава на отстапувања во спроведување на целокупните активности и остварувањето на планираните цели, ќе се сведе на минимално ниво.

Наведените состојби упатуваат на потреба од преземање на мерки и целосно спроведување на започнатите активности за воспоставување и зајакнување на системот за управување со ризиците во функција на постигнување на целите на субјектот.

2.1.3. Контроли

Контролните активности се темелат на политиките и процедурите кои се воспоставени и се применуваат за постигнување на целите на субјектот. Истите служат за откривање и спречување на ризици и вклучуваат: постапки за овластување и одобрување, контрола врз пристапот до ресурсите и евиденциите, проверки, усогласувања, прегледи на оперативното извршување, прегледи на работењето, процесите и

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор 16

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

активностите и надзор. Раководителот на субјектот има обврска да воспостави контролни активности како една од компонентите на финансиското управување и контрола.

За да бидат ефективни, воспоставените контроли треба да бидат соодветни, да функционираат конзистентно во согласност со планот, во текот на целиот период и да бидат сеопфатни, рентабилни, разумни и поврзани со контролните цели на субјектот.

Од извршениот увид во доставената документација, извршените анализи и интервјуа со одговорните лица, а во насока на осознавање дали одговорното лице на субјектот донел политики за справување со ризиците и постигнување на целите и задачите, ревизијата ги утврди следните состојби:

- Раководителот на субјектот има донесено **Процедура за прием на документи во ИСРМ и Упатство за постапката за набавка на материјали во ИСРМ**, со кои е дизајниран начинот на движењето на документацијата за секое ниво на одговорност и следење на неговото спроведување. детално образложено во точката 2.2.2.
- Во насока на зголемување на контролите, а со цел да се намали ризикот од несоодветна употреба на основните средства и ситниот инвентар во Институтот се врши издавање на документ/реверс со кој се врши задолжување на лицата кои располагаат со истите.

Со извршената ревизија на интерните акти, воспоставениот информациски систем, пропишаната организациона структура и системот на интерни контроли кои ги применува Институтот, констатирани се следните состојби:

- Со правилникот за организација и систематизација на работните места во Институтот предвидена е посебно работно место – советник за ИТ одржување за извршување на работи и работни задачи од областа на ИТ, но истото не е пополнето. Поради ваквата состојба, во 2012 и 2013 година спроведени се постапки за јавни набавки и склучени се договори за одржување на хардверската опрема и информативниот систем во ИСРМ.
- Се изработува резервна копија на податоци (backup) на посебен медиум а при користењето на апликациите вградени се контроли за пристап до податоците во истите.
- Воспоставено е заклучување на податоците во апликацијата за финансиското работење на крајот на секоја деловна година.

Горенаведеното, укажува дека од страна на раководното лице на Институтот преземени се активности за донесување на политики и процедури, во насока на овозможување на функционирање на системот на финансиско управување и контрола.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор 17

2.1.4. Информации и комуникации

Информациите и комуникациите како компонента на финансиското управување и контрола опфаќаат: утврдување, собирање и распределување на доверливи и сигурни информации со кои се овозможува секое одговорно лице да преземе соодветна одговорност, ефективна хоризонтална и вертикална комуникација на сите хиерархиски нивоа во субјектот, како и надворешна комуникација. Раководителите и вработените треба да добиваат и пренесуваат информации неопходни за извршување на задачите, со цел да се обезбеди стабилно финансиско управување и ефективно следење и утврдување на ризичните состојби пред нивното настанување.

Обврска на раководителот на субјектот е воспоставување на ефикасен систем на информации и комуникација внатре во организацијата и опкружувањето, со што ќе обезбеди ефективност на системот на интерни контроли, согласно со одредбите од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола и Стандардите за внатрешна контрола во јавниот сектор.

Со извршениот увид во доставената документација, извршените анализи и интервјуа со одговорните лица, а во насока на осознавање дали од страна на одговорното лице на субјектот преземени се активности за воспоставување на внатрешна и надворешна комуникација на сите нивоа, како и начинот на собирање и пренос на информациите до крајните корисници, ревизијата ги утврди следните состојби:

- Во Институтот е развиен систем на добивање и пренос на информации, воспоставена е **внатрешна комуникација** на сите хиерархиски нивоа преку: користење интернет, одржување состаноци и колегиуми, објава на огласни табли и слично.
- За остварување на една од основните цели на Институтот - преземање, усвојување и донесување на национални, меѓународни и европски стандарди и стандардизациски документи како македонски, покрај внатрешната во субјектот е воспоставена и развиена **надворешната комуникација** и тоа:
 - Институтот за стандардизација ги претставува националните интереси со активно членство во поголем број меѓународни институции (ISO, IEC, CEN, CENELEC, ETSI).
 - Врз основа на склучените меѓународни и билатерални договори, Институтот соработува - со институти за стандардизација на други земји за размена на информации, искуства и заедничка работа во областа на стандардизацијата.
 - Во рамките на Институтот, формирано е Информативно контактено тело – Инфо Центар кој: дава информации на заинтересираните

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

странки за македонските, меѓународните, европските стандарди и стандардизациските документи; врши продажба на стандарди и стандардизациски документи; врши издавачка дејност; дава информации за подготвување и усвојување на македонските стандарди и стандардизациски документи и врши промотивни активности на Република Македонија во меѓународните организации.

- Согласно Уредбата за постапката за спречување на неправилности, начинот на меѓусебна соработка, формата, содржината, роковите и начинот за известување за неправилностите, директорот има обврска да го спречи ризикот од појава на неправилности и измами, како и да презема активности против истите. Исто така, доколку не назначи лице за неправилности се смета дека тој е надлежен за извршување на пропишаните обврски. Ревизијата констатира дека не се доставени квартални извештаи до Единицата во Управата за финансиска полиција, за постоење/непостоење неправилности и сомнежи за измами или корупција при користење на јавните средства што не е во согласност со член 12 од Уредбата.

Во текот на ревизијата од страна на директорот доставен е квартален извештај до Единицата во Управата за финансиска полиција за првиот квартал од 2014 година.

Наведените состојби упатуваат дека во Институтот воспоставен е ефикасен систем за информирање и комуникација, со кој се овозможува комплетно и навремено прибирање, анализа, обработка и доставување на информациите до крајните корисници, како и соодветна размена на информации на сите нивоа, што придонесува за развој на финансиското управување и контрола.

2.1.5. Мониторинг

Мониторингот, како компонента на финансиското управување и контрола опфаќа постојано следење на системот на внатрешни контроли, со цел да се обезбеди уверување дека воспоставените внатрешни контроли одговараат на целите, опкружувањето, ресурсите и ризиците, како и дека истите се прилагодуваат согласно промената на ризиците и состојбите со коишто се соочува секој субјект.

Раководителот на субјектот согласно Стандардите за внатрешна контрола во јавниот сектор и одредбите од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола има обврска да воспостави мониторинг на системите на внатрешна контрола преку следење, самопроцени на одделни процеси и внатрешни ревизии.

Од извршениот увид во доставената документација, извршените анализи и интервјуа со одговорните лица, ревизијата ги утврди следните состојби:

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор 19

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

- Институтот има донесено **Прирачник за квалитет**, во кој е предвидено најмалку еднаш годишно да се врши преиспитување и потврдување на веродостојноста и ефикасноста на системот на управување и контрола, односно степен на задоволување на барањата на ISO 9001:2008 и реализирање на целите и политиките на квалитет.
Во согласност со Прирачникот, извршени се три интерни проверки за **самопроцени** на одделни процеси од системот на управување за квалитет во однос на процедурите стандардизирани преку ISO 9001:2008. По извршените самопроцени изготвени се извештаи за констатираните неусогласености, изготвен е акционен план во кој се содржани дадените препораки, одговорните лица за корекција на утврдените неусогласености, како и роковите за спроведување на препораките.
- Во Институтот не е воспоставена **внатрешна ревизија**, поради што директорот нема можност да добие независно, разумно, објективно уверување и совет со цел подобрување на работењето на субјектот (детално образложено во точка 3).

И покрај тоа што Институтот има донесено Прирачник за квалитет, преземени се активности за самопроценка на одделни процеси од системот на управување за квалитет, донесен е акционен план со препораки и рокови за спроведување на истите, констатиравме дека потребно е подобрување на мониторингот како компонента на финансиско управување и контрола со воспоставување на внатрешна ревизија.

2.2. Функционирање на процесите: утврдување на ефективноста на системот на интерни контроли при спроведувањето на набавките и плаќањата и заштита на средствата и обврските (инвентарисување на средствата и обврските).

2.2.1. Системот на интерни контроли во процесот на спроведување на набавките

Системот на интерни контроли во процесот на набавките се состои од активности за утврдување на потребата за набавки, иницирање на набавките и спроведување на постапки за доделување договори за јавни набавки.

При доделувањето на договори за јавни набавки, раководителот на субјектот е должен да ги почитува основните принципи, односно да обезбедува: конкуренција на економските оператори, еднаков третман и недискриминација на економските оператори, транспарентност и интегритет во процесот на доделување на договори за јавни набавки, рационално и ефикасно искористување на средствата во постапките за доделување на договори за јавни набавки.

Со воспоставување на ефективен систем на интерни контроли во процесот на набавки се обезбедува транспарентност, фер конкуренција и

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор 20

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

објективност при изборот на понудувачите со што се намалува ризикот од нерационално и неефикасно искористување на средствата во постапките за доделување договори за јавни набавки.

Со увид на доставената документација и извршените тестови при оценка на воспоставените контроли во процесот на набавки, а во насока на осознавање дали од страна на одговорното лице на субјектот преземени се активности за воспоставување на соодветен систем на интерни контроли во процесот на набавки, ревизијата ги констатира следните состојби:

- Институтот има донесено **процедура за вршење на јавни набавки**, со која е пропишан системот на интерни контроли во процесот на спроведување и реализација на јавните набавки.
- Активностите поврзани со јавните набавки ги врши вработено лице обучено за вршење на работите од областа на јавните набавки, кое поседува потврда за положен испит за лице за јавни набавки. За спроведување на постапките за доделување на договор за јавни набавки, со секоја одлука за вршење на јавна набавка се определува и комисија за јавни набавки. Набавките се спроведуваат врз основа на утврдени средства во Буџетот на Институтот и Годишниот план за јавни набавки, кој е донесен во согласност со Финансискиот план и Програмата за работа на Институтот.
- Со извршениот увид во спроведените постапки за јавни набавки, со што опфативме 58% од вкупната вредност на склучените договори, ревизијата не констатира отстапувања од законските одредби кои се однесуваат на: започнување на постапка за доделување на договор за јавна набавка, изготвување на Одлука за утврдување на потребата од јавна набавка, изработка на тендерска документација, спроведување на постапка, изготвување, известување и објавување на Одлуката за избор и потпишување на Договор за јавна набавка.

Наведените состојби упатуваат дека во Институтот се преземени потребните активности за воспоставување и функционирање на системот на интерни контроли во процесот на спроведување на јавните набавки согласно законските одредби.

2.2.2. Системот на интерни контроли во процесот на спроведување на плаќањата

Системот на интерни контроли во процесот на плаќања се состои од активности воспоставени за контрола на користењето на средствата и евидентирањето на податоците во деловните книги врз основа на веродостојни, вистините и уредни сметководствени документи, односно плаќањата да се вршат врз ликвидирани, комплетна и верификувана финансиска документација.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор 21

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

Раководителот на субјектот има обврска да воспостави соодветен систем на интерни контроли во процесот на плаќање и да врши плаќања, согласно одредбите од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, Стандардите за внатрешна контрола во јавниот сектор и Законот и Правилникот за сметководство на буџет и буџетски корисници.

Со воспоставување на ефективен систем на интерни контроли во процесот на плаќање се обезбедува точна и навремена исплата врз основа на примени добра, услуги или работи во согласно со склучените договори.

Со увид на доставената документација и извршените тестови, а во насока на осознавање дали од страна на одговорното лице на субјектот преземени се активности за воспоставување на соодветен систем на интерни контроли во процесот на плаќање, ревизијата ги констатира следните состојби:

- Во Институтот се донесени: Процедура за прием на документи во ИСРМ и Упатство за постапката за набавка на материјали во ИСРМ, со кои предвиден е начинот на спроведување на ex - ante и ex - post финансиска контрола со проверка на законитоста и правилноста на финансиската документација. Со процедурите пропишан е начинот, надлежностите и постапките за прием, комплетирање и верификување, евидентирање, плаќање и чување на финансиските документи. За контрола на финансиските документи задолжени се: раководителот на одделението за општи работи, самостоен референт од истото одделение, претседателите на комисиите за ЈН и раководителот на субјектот како овластен потписник на налозите за плаќање.
- Со извршените детални тестирања на трансакциите по основ на плаќање за набавка на стоки и услуги, ревизијата констатира дека претседателите на комисиите за ЈН не ја следат реализацијата на склучените договори, преку проверка на добиените фактури за набавените стоки и извршените услуги, освен за склучениот договор за превод, коректура и лекторирање на текстови.
Отстапувањата во однос на пропишаните контролни механизми, предизвикало надминување на вредноста на склучениот договор за набавка на канцелариски материјали.

Наведената состојба укажува дека во Институтот потребно е подобрување на систем на интерни контроли во процесот на спроведување на плаќањата на примените добра и услуги во согласност со склучените договори.

2.2.3. Инвентарисување на средства и обврски

Согласно одредбите од Законот и Правилникот за сметководство за буџетите и буџетските корисници, пописот е процес на усогласување на состојбата на средствата и нивните извори, побарувањата и обврските искажани во сметководствената евиденција со фактичката состојба.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор 22

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

Ефикасен системот на интерни контроли во процесот на инвентарисување, создава основа и услови спроведувањето на пописот да се изврши во законски утврдениот рок; истиот да е сеопфатен; да е извршено усогласување на сметководствената со фактичката состојба; да е изготвен е извештај за извршениот попис; извештајот да е разгледан и одобрен од надлежните органи и да е донесен е акт за негово прифаќање.

Од извршениот увид во доставената документација и извршените анализи ревизијата ги утврди следните состојби:

- Од страна на одговорното лице на Институтот донесена е **Одлука за формирање на комисија за попис** со која е определен датумот на почеток и времето потребно за извршување на пописот, но не е назначен рокот за доставување на извештајот од извршениот попис со прилог пописните листи до одделението задолжено за водење на сметководството и деловните книги во субјектот.
- **Записникот од извршениот попис со состојба на 31.12.2013 година и одлуката за усвојување на пописот**, не се донесени во законски утврдениот рок од 20 дена пред рокот пропишан за доставување на завршната сметка до соодветните институции.
- Од страна на пописната комисија не се приложени **пописните листи** како доказ за извршениот физички попис до одделението задолжено за водење на сметководството и деловните книги на Институтот. Членовите на пописната комисија на ревизијата и доставија писмено известување дека по завршување на пописот и извршеното усогласување со материјалната евиденција, пописните листи не се зачувани.

Горенаведената состојба не е во согласност со член 30 од Правилникот за сметководството за буџетите и буџетските корисници, односно воспоставениот систем на интерни контроли не обезбедува целосно постапување согласно законските одредби, пред се во делот на обезбедување на доказ односно пописни листи, дека е спроведен физички попис и дека е извршено усогласување на сметководствената со фактичката состојба на средствата и изворите на средствата.

3. Внатрешна ревизија

Внатрешна ревизија, како независна активност на давање објективно уверување и совет на раководителот на субјектот, се воспоставува со цел да придонесе за зголемување на вредноста и подобрување на работењето на субјектот, односно помага субјектот да ги исполни своите цели, применувајќи систематски, дисциплиниран пристап за проценка и подобрување на ефикасноста во процесите на управување со ризикот, контролата и управувањето. Внатрешна ревизија се спроведува во сите организациони структури, програми, активности и процеси кај субјектите од јавниот сектор.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор 23

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

Во рамките на ризичната област која третира прашања од Внатрешната ревизија извршени се истражувања со цел да се даде одговор на повеќе ревизорски прашања поврзани со слабости, недоречености и потенцијални ризици во оваа област.

Во функција на градење на одговори зад секое од поставените прашања, утврдени се следните состојби:

Во Институтот за стандардизација не е воспоставена внатрешна ревизија на начините предвидени со одредбите од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, поради што одговорното лице на Институтот нема можност да добие независно, разумно и објективно уверување и совет, со цел подобрување на работењето на субјектот и зголемување на ефикасноста на системите за внатрешна контрола.

Во текот на ревизијата директорот на Институтот, како посебна јавна установа која се финансира преку буџетскиот корисник Министерство за економија, достави Барање број 02-595/1 од 04.06.2014 година до Министерство за економија за давање насоки за воспоставување на внатрешна ревизија.

ЗАКЛУЧОК

Институтот за стандардизација ги има донесено и имплементирано стратешкиот план за стандардизација, годишните програми за работа, правилниците за организација и систематизација, кодексот на однесување и процедурите за воспоставување на интерните контроли. Институтот има воведено сертифициран систем за управување со квалитет, усогласен со меѓународниот стандард ISO 9001:2008, воспоставен е соодветен систем на комуникација и размена на информации и применети се методите на самопроцена.

И покрај утврдените состојби потребно е да се изврши подобрување на системот на финансиско управување и контрола во делот на следење на реализацијата на склучените договори како и извршување на процесот на инвентарисување согласно законската регулатива.

Продолжувањето на започнатите активности за изготвување на стратегија за управување со ризикот и план за воспоставување и развој на финансиското управување и контрола, измена и дополнување на правилникот за организација на работењето и правилникот за систематизација на работните места во делот на поставеноста на единицата за финансиски прашања, како и воспоставување на внатрешна ревизија ќе ја зголеми ефикасноста и ефикасноста на системот на финансиско управување и контрола и внатрешна ревизија и ќе придонесат за успешно реализирање на целите на Институтот.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор 24

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

ПРЕПОРАКИ :

Одговорното лице на Институтот да преземе мерки и да продолжи со започнатите активности за:

1. Донесување на Стратегијата за управување со ризици, документ со кој ќе се утврди политиката на управување со ризиците и ќе се определат улогата и одговорностите на сите вработени во насока на утврдување и управување со ризиците.
2. Донесување на план за воспоставување и развој на финансиското управување и контрола и методологија за спроведување на планот, кој ќе содржи активности потребни за спроведување на системот за финансиско управување и контрола, рокови за спроведување на поединечните активности како и назначување на одговорни лица по поодделни активности.
3. Измена и дополнување на правилникот за организација на работењето и правилникот за систематизација на работните места во делот на поставеноста на единицата за финансиски прашања .
4. Континуирано следење на реализацијата на склучените договори, со што ќе се оневозможи надминување на вредноста на истите.
5. Спроведување на пописот на средствата и обврските на начин пропишан со законската регулатива, посебно во делот на обезбедување на докази – пописни листи за извршен физички попис.
6. Воспоставување на внатрешна ревизија со склучување на договор за вршење ревизија со раководител на друг субјект од јавниот сектор или ангажирање на ревизори наведени во регистарот на внатрешни ревизори.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор 25
